

učíme se
být odpovědní

My se školy nebojíme

Metodika vytvořená v rámci projektu Učíme se být odpovědní

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Ústecký kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah

Obsah	1
Informace o projektu	2
Úvod.....	4
Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku	5
Spolupráce mezi MŠ a ZŠ	8
Shrnutí.....	10
Metodika	11
1. Setkání - SEZNAMOVACÍ.....	12
2. Setkání – JEMNÁ MOTORIKA A GRAFOMOTORIKA.....	14
3. Setkání – S GEOMETRICKÝMI TVARY.....	17
4. Setkání – HRUBÁ MOTORIKA ANEB SETKÁNÍ V TĚLOCVIČNĚ.....	20
5. Setkání – S PÍSMENKY	24
6. Setkání – S POČÍTAČI	28
Zdroje.....	31

Informace o projektu

Metodika programu „My se školy nebojíme“ je vytvořena v rámci projektu **Učíme se být odpovědní**, číslo projektu CZ.1.07/1.2.35/01.0006 realizovaného v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost a financovaného z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.

Hlavním cílem projektu je zlepšit rovné příležitosti dětí a žáků, zejména těch dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v regionu Ústeckého kraje, zvláště pak v regionu obcí Obrnice a Litvínov, kde se většina projektových aktivit bude realizovat.

Projekt bude realizován příjemcem grantu společně se třemi partnery projektu (2x ZŠ - Soukromá sportovní základní škola Litvínov, Základní škola Obrnice a Mateřská škola Obrnice) a jednou spolupracující mateřskou školou (MŠ Litvínov, Gorkého 1641).

Projektové aktivity se zaměřují zejména na vytvoření a pilotním ověření balíčku podpůrných školních vzdělávacích programů pro děti od 3 let věku a žáků základních škol zejména pro cílové skupiny mající speciální vzdělávací potřeby a rozvinutí principu otevřené mateřské školy.

Projekt je realizován po dobu 24 měsíců od 1.3.2012 do 28.2.2014.

Cílové skupiny projektu jsou následující:

1. děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami od 3 let věku (mateřská škola)
2. žáci základních škol se speciálními vzdělávacími potřebami a žáci, kteří jsou ohroženi předčasným odchodem ze vzdělávání
3. rodiče těchto dětí a žáků
4. pracovníci škol a školských zařízení
5. vedoucí pracovníci škol a školských zařízení

Partneři projektu a kontakty na ně:

Příjemce grantu:

- **Rekvalifikační a informační centrum s.r.o.**, Bářská 287, Most; email: info@ric-most.cz; tel. 476 104 912

Partneři projektu

- **Sportovní soukromá základní škola s.r.o.**, Podkrušnohorská 1677, Litvínov; email: reditel@sszslitvinov.cz; tel. 476 752 896
- **Základní škola Obrnice**, Mírová 167, Obrnice; email: zsobrnice@iol.cz; tel. 476 107 985

- **Mateřská škola Obrnice**, Nová výstavba 168, Obrnice; email: msobrnice@volny.cz; tel. 476 118 212

Spolupracující subjekt:

- **Mateřská škola Litvínov**, Gorkého 1641, Litvínov; email: ikuklova@email.cz; tel. 476 753 228

Úvod

K programu „My se školy nebojíme“ jsme přistoupili z důvodu, že vnímáme velké rozdíly ve školní zralosti a připravenosti dětí na jejich vstup do první třídy základní školy. Již malé dítě potřebuje zažívat pocity úspěšnosti, radosti, sounáležitosti, potřebuje uspokojovat nejen své biologické a materiální potřeby, ale stejně důležité je také uspokojování jeho sociální potřeb. Pokud je jeho vstup do školy spojený s neúspěchem, může zažívat pocity deprivace, může docházet k psychosomatickým obtížím, již v počátku školní docházky si tak může vytvářet negativní postoj nejen ke škole, ale k učení celkově, resp. k celoživotnímu vzdělávání vůbec.

Nejrizikovější skupinou se nám jeví děti z rodin s nízkou sociokulturní úrovní, děti z minoritních skupin, děti z bilingvního prostředí, děti s predikcí specifických i nespecifických poruch učení, děti s logopedickými vadami a děti, u nichž není zajištěná docházka do předškolního zařízení.

Na výchově budoucího školáka se podílí nejen rodina a mateřská škola, ale i základní škola. Z tohoto důvodu hraje vzájemná spolupráce těchto zainteresovaných subjektů klíčovou roli v životě předškoláka. Pokud tato spolupráce není dobře nastavena a selhává komunikace mezi rodinou a školou (mateřskou i základní), je vždy ohrožena adaptace a dobrá prosperita dítěte v zařízení.

Snahou předškolního vzdělávání je maximální rozvoj všech dispozic osobnosti dítěte s přihlédnutím k jeho možnostem, aby nastoupilo do ZŠ co nejlépe vybavené a připravené. Plán přípravy dětí na vstup do základní školy tedy nepředstavuje suplování či "předučování" učiva 1. třídy, ale rozvoj takových schopností, množství vědomostí, dovedností a správných návyků, které jim zvládnutí školní výuky usnadní.

Charakteristika vývoje dítěte předškolního věku

Děti předškolního věku, jsou všechny děti od 3 do 6 let. Toto období bývá často označováno jako období rozkvětu a hry. Dítě chce objevovat svět, a často zapojí i přihlížející rodiče. Velice typická je otázka: Proč?. Děti si rády, cíleně a systematicky hrají, což jim napomáhá ke zdravému vývoji. Používají řeč převážně k regulaci svého chování. Dalším prostředkem vyjádření se stává malba a výtvary všeho druhu. Je znát zvýšená potřeba socializace dítěte a celkové osamostatnění. Dítě se dokáže samo obléct, najíst a vykonat úkony každodenní hygieny.

Co se týče tělesné konstituce dítěte, dochází ke zrychlení růstu. Děti v tomto období obvykle měří 90-120 cm, váží 15-25 kg. Dochází k růstu dlouhých kostí a výraznému nárůstu svalové hmoty. V tomto věku je velice ohrožena páteř dítěte a osvojení špatných pohybových stereotypů. Proto je žádoucí pravidelná pohybová aktivita a občasné protažení. Děti v tomto období, by se měly vyvarovat nošení těžkých předmětů, neboť hrozí nebezpečí kýly. V tomto věku se také utváří obranyschopnost dítěte. Přestavba těla je pro děti velice psychicky i fyzicky náročná, je nutná zdravá, pestrá a vyvážená strava, která dítěti dodá potřebné živiny a zároveň jej motivuje ke správným stravovacím návykům.

Podíl rodiny na výchově předškoláka

Rodina je z hlediska utváření jedince nejdůležitější sociální skupinou. Je označována jako primární, protože vstupuje do života jako první.

Rodina je známá ve všech lidských společnostech. Vznikla z potřeby plodit děti, ochraňovat je, připravit pro život. Zkušenosti ukázaly, že rodinu nelze plnohodnotně nahradit žádnou institucí.

Je pro dítě první školou života, která mu napomáhá získat model svých budoucích vztahů k lidem, model názorů, chování, návyků. Dítě si osvojuje mateřský jazyk, kulturu, zvyky a tradice.

Výchova v rodině, je tedy zaměřená na získání obecných dovedností a znalostí, které jsou potřebné pro každodenní fungování v životě. Ostatní výchovné instituce doplňují výchovu dítěte a zaměřují se na specifické dovednosti, které lze získat jen v určitém edukačním prostředí. Kromě funkce výchovné má rodina zajišťovat 4 základní funkce – biologicko-reprodukční, ekonomickou, emocionální a socializující.

V současné době se setkáváme s novým problémem, kterým je předimenzovaná emocionální výchova dítěte. Tím máme na mysli, že dítě je středobodem celé rodiny. Takto vedené děti nemají vytvořeny hranice společenského soužití, mají problém přijímat nové autority, protože se za autoritu považují ony samé. Pro tento typ dětí může být adaptace na školní prostředí velmi problematická. Jak bylo již zmíněno, školní prostředí vyžaduje dodržování určených pravidel, spolupráci a přijímání a respektování názorů jiných.

Opakem výše uvedeného typu výchovy je rodina neúplná, kdy dítě postrádá vzor jednoho z rodičů, ve většině případů se jedná o absenci mužského elementu. Tyto děti se velmi často projevují zvýšenou agresivitou nebo nepřiměřenou závislostí na matce. Ve většině těchto případů je adaptace na školní prostředí automaticky náročnější jak pro dítě samotné, tak pro pedagogy. Tyto děti bývají zpravidla vyčleněny na okraj kolektivu třídy a je úkolem pedagoga tyto děti vhodnou formou do kolektivu

zapojit, aby byly vyhledávané ostatními dětmi ve skupině, nikoliv jen tiše trpěné, a přitom nebyly paní učitelkou upřednostňované, což může vést k nepřijetí dítěte kolektivem.

Vliv MŠ na výchově předškoláka

Mateřská škola je u většiny dětí první institucí, do které dítě vstupuje. Procento dětí navštěvujících jesle je v posledních letech minimální. Mateřská škola je školské zařízení určené pro děti od 3 do 6 resp. 7 let (v případě odkladu školní docházky). Zajišťuje celodenní provoz, s dětmi pracují kvalifikované učitelky (absolventky středních pedagogických škol nebo fakult).

Současné mateřské školy pracují s dětmi dle školních vzdělávacích programů, které vycházejí z rámcových vzdělávacích programů pro předškolní vzdělávání.

K základním cílům preprimárního vzdělávání patří příprava dítěte pro život ve společnosti. Mateřská škola jej má vybavit určitými poznatky a dovednostmi, které budou důležité pro vlastní rozvoj a vzdělávání. Je to první etapa v celoživotním vzdělávání dítěte. Cílem výchovy v mateřské škole není indoktrikace, svěrenecká péče nebo výběr dětí založených na nějakých standardech, ale rozvoj dětských schopností a zajištění rovného přístupu k dalším zdrojům vzdělávání.

Pro harmonickou a všestrannou výchovu dítěte je tedy vhodné začlenit je do kolektivu. Ve vztahu k druhým dětem se tu pak rozvíjí mnohé důležité vlastnosti. Je to především schopnost spolupráce, která se projevuje nejprve ve hře a na krátkou dobu, ale postupně se objevuje i u dalších činností a dlouhodoběji.

Prospěšnost předškolní výchovy je nejen v rozvoji intelektových dovedností dětí, ale také v jejich sociálních a komunikačních dovednostech. Jde především o vlastnosti pro-sociální, to jsou takové, které člověka umožňují začlenit do lidských skupin, přijetí těmito skupinami a uplatnění v nich.

Jako velice důležité se to ukazuje zvláště u dětí, které vyrůstají v zhoršených socioekonomických rodinných podmínkách. V odborné literatuře se uvádí, že pokud rodiče nemají vhodné rodičovské postoje nebo jejich výchovné metody neodpovídají společenských normám, má dítě šanci poznat v MŠ to, co je běžné, normální. Tím, že je dítě část dne mimo rodinné prostředí, je oslaben vliv nevhodného prostředí a jeho působení na dítě. I v případě, že se v rodině děje něco závažného (rozvod, úmrtí v rodině atd.) má dítě alespoň pár hodin denně možnost uniknout od emocionálně nabitého prostředí, zapomenout na problémy, které má doma a odpočinout si v prostředí MŠ.

Příprava dětí na vstup do základní školy již dávno není hlavním cílem mateřských škol, ale tento úkol rozhodně nezůstává opomenut. Naopak, učitelky jsou si vědomy, jak je pro počáteční úspěšnost v 1. třídě základní školy důležitý bezproblémový přechod dítěte do ní.

Přechod dítěte z mateřské do základní školy je pro něj důležitým okamžikem v životě. Proto považujeme spolupráci mateřské školy se základní školou za velmi důležitou a přínosnou pro úspěšný start dítěte ve škole.

Na výchově a vzdělávání dítěte se většinou spolupodílí rodina a mateřská škola. Děti se do první třídy těší, vědí, co znamená pojem „učit se“ a tím je zpočátku ovlivněno jejich chování. Mateřská škola bez rodiny, anebo rodina bez podílu mateřské školy, s sebou může nést velká úskalí.

Dítě, které do mateřské školy nedocházelo, přichází zpravidla do základní školy bez potřebných zkušeností a dovedností. Rodina je sice schopna poskytnout dítěti veškerou péči v rámci jeho výchovy, ne vždy však jsou rodiče kompetentní zajistit přípravu na zvládnutí nácviku trivie (čtení, psaní, počítání), neví si rady, jak u dětí předškolního věku rozvíjet grafomotorickou obratnost, percepční schopnosti, kognitivní schopnosti, nejsou odborníky v oblasti logopedických vad, které jsou v posledních letech nejčastějším důvodem k odkladu školní docházky. U dětí, kde je vstup do základní školy první zkušeností se vzdělávací institucí, může být problematickou součástí také špatná adaptace na formální prostředí, na kolektiv dětí – vrstevníků, obtížně může přijímat autoritu pedagoga, protože bylo doposud zvyklé jen na kontakt s rodiči. Nedostatečná může být také jeho schopnost přijímat daná pravidla, dodržovat je, řídit se jimi. Režim domácího prostředí je vždy jiný, než režim instituce.

Děti docházející do předškolního zařízení jsou přivklé na plnění sociální role ve skupině dětí, učí se toleranci, trpělivosti, přijímání autority pedagoga, navíc také lépe zvládají odloučení od rodiny, jsou lépe adaptabilní.

Vstup do základní školy pak není zastíněný pláčem a smutkem dětí, ale je přijímán jako vstup do světa starších dětí, většího osamostatnění a jistých privilegií. Vždyť už se z dítěte stal školák či školačka.

Spolupráce mezi MŠ a ZŠ

Výhody propojení MŠ a ZŠ

Jako největší výhodu spojení ZŠ a MŠ spatřujeme zejména v blízkém kontaktu učitelek – elementaristek s učitelkami MŠ i s dětmi. To napomáhá věcem organizačním a zároveň je usnadněn, hlavně dětem, přechod z MŠ do první třídy.

Učitelka MŠ se zpravidla účastní veškerých porad vedení školy, pedagogických rad a spolupodílí se na řízení školy. Je v blízkém kontaktu se všemi pracovníky školy, především s pedagogy prvního stupně.

Ti mají možnost navštěvovat předškolní třídy MŠ a vidět své budoucí žáky při činnostech. Mohou poznat děti v přirozeném prostředí mateřské školy, zejména děti, které se svými projevy a chováním nějak odlišují a je předpoklad, že budou v budoucnu při školní docházce vyžadovat individuální přístup. V těchto případech mohou velmi úzce spolupracovat s učitelkami z MŠ.

Předškolní děti mohou chodit na návštěvy do prvních tříd a mít tak možnost prohlédnout si prostředí školy a seznámit se s učiteli, získávají představu o průběhu a náplni vyučovací hodiny. Děti si mohou sednout do školních lavic a zapojit se podle svých možností a dovedností do výuky (básnička, písnička, pracovní list aj.). Žáci druhého stupně se často podílí na pořádání akcí pro děti MŠ, připravují pro ně různé soutěže, Dětský den, Mikulášskou nadílku aj.

Všechny děti tak mají možnost poznat svoji budoucí paní učitelku, spolužáky a prostředí školy. Učitelky mohou pozorovat dovednosti a schopnosti dětí, způsoby jejich chování, temperament, komunikativnost aj. To se potom zúročí v prvních dnech školní docházky. Děti již mají ve třídě kamarády, nepláčou, jsou ve známém prostředí. Další z možností vzájemné spolupráce může být tzv. „patronát“, který nad přicházejícími prvňáčky přebírají žáci vyšších tříd základní školy. Každý má „svého“ prvňáčka, kterému se po dobu prvních dnů týdnů věnuje a pomáhá mu v novém prostředí a situacích (čeká na něj před školou, pomáhá s převlékáním v šatně...).

Základní škola bez mateřské školy

Ani v takovém případě nelze říct, že by spolupráce nemohla fungovat a existuje spousta zařízení, kde se podařilo spolupráci navázat. Jde spíše o jistou míru znesnadnění a hledání vhodných metod a postupů funkční spolupráce. Pokud se toto podaří, jde téměř o totožnou efektivitu jako u předchozího případu – společná právní subjektivita obou zařízení.

Často však má ZŠ ve své spádové oblasti několik mateřských škol, velmi pak záleží na vedení obou zařízení, jaký přínos ve spolupráci spatřují a jakou měrou jsou ochotni se do spolupráce zapojit. Nezastíráme, že vzájemná spolupráce bývá velmi obtížnou záležitostí, nese s sebou časovou i organizační náročnost, finanční zainteresování obou stran, ochotu všech zaměstnanců pracovat nad rámec svých každodenních pracovních povinností. Pro pedagogy ZŠ i MŠ to často znamená věnovat nemálo času intenzivní přípravě i po přímé pedagogické činnosti, mnohdy je potřeba opakovaně řešit

organizační i formální záležitosti na společných schůzkách. Přesto všechno je fungující spolupráce nenahraditelnou a smysluplnou aktivitou obou stran, která je ve prospěch dětí.

Vedení MŠ reaguje většinou na zájem rodičů a zve učitelky budoucích prvních tříd základních škol v okolí na besedy s rodiči předškoláků. Rodiče se tak mohou dozvědět důležité informace o organizaci školy a školní družiny, metodách a formách vyučování, stylech hodnocení. Zajímají se také stále častěji o náplň školního vzdělávacího programu dané školy, což může ovlivnit jejich rozhodování při výběru.

Paní učitelky budoucích prvních tříd mohou zvát rodiče s dětmi na den otevřených dveří. Předškoláci mají možnost zúčastnit se vyučování, poznat své budoucí paní učitelky a prohlédnout si školu. I toto může fungovat stejně dobře jako v prvním případě, ale je nutno si uvědomit, že situace je náročnější a to vzhledem k tomu, že v okolí jedné základní školy je většinou několik mateřských škol.

V obou případech je tedy spolupráce mezi MŠ a ZŠ možná, ale v případě jedné právní subjektivity je větší předpoklad pro možnost intenzivnější spolupráce.

Shrnutí

Veškeré výše uvedené informace jsme brali v potaz při sestavování programu pro děti předškolního věku, které potřebují individuální i skupinovou podporu při adaptaci na školní prostředí, pomoc při začlenění do nového kolektivu, přivyknutí novému prostředí aj.

Program „My se školy nebojíme“ je jednou z možností, jak uchopit nastavení spolupráce mezi mateřskou a základní školou. Lze ho využít jak pro děti ohrožené nízkou adaptabilitou a sociabilitou, tak u dětí, u kterých tento problém nepředpokládáme. Je totiž zaměřený nejen na rozvoj sociálních dovedností, ale i dovedností dětí předškolního věku, které budou potřebovat při nácvičku trivíu.

To znamená, že pak se z tohoto reedukačního a zacíleného programu stává program preventivní. Prevence je vždy snazší cesta, nežli náprava samotná, vždy je jednodušší učit se novému, než se přeučovat chybně zafixovaným návykům. Preventivní péče je pro dítě méně stresující, je snáze motivovatelné a výsledky se dostávají dříve. U dětí, kde již musí být práce cílená na reedukaci, je vždy průběh ztížen nižší motivací dětí, jelikož velkou roli zde sehrává zažitý neúspěch či dlouhodobější selhávání. Mají-li pak tyto děti podávat výkony v činnostech, které se jim dříve nedařily, nemají dostatečnou psychickou odolnost a vůli překonávat překážky, předem mohou práci vzdávat, protože předpokládají neúspěch a obávají se ho.

Metodika

Cílem tohoto programu je přiblížit zážitkovou formou budoucím prvňáčkům s potřebou speciálních vzdělávacích potřeb základní školu. Seznámí se s prostředním školy, školní družinou, jídelnou, třídami, učebnou PC, knihovnou, tělocvičnou, šatnami (popř. hřištěm, školním klubem – dle konkrétní školy). Součástí programu bude také vyzkoušení si některých základních dovedností potřebných pro zdárný vstup do základní školy. Nejdůležitějším cílem je motivace dětí k pohodovému vstupu do školy.

Při prvním setkání budou děti a rodiče přivítáni, velmi stručně jim bude představen program „My se školy nebojíme“ a všechny dospělé osoby (učitelé, popř. paní vychovatelka, trenér....), které se na realizaci programu budou podílet. Poté bude následovat prohlídka budovy školy. V průběhu 1. – 5. setkání budou rodiče vždy společně s dětmi. Je na zvážení paní učitelky, do kterých aktivit rodiče přímo zapojí a kdy rodič bude jen pozorovatelem, popř. pomocníkem dítěte. Při závěrečném setkání půjdou děti pracovat do třídy, rodičům může být podrobněji představen ŠVP, systém výuka na prvním stupni, péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, organizace školní družiny, pomůcky a pracovní sešity využívané v prvních třídách..... Je přínosné, pokud toto setkání probíhá za účasti vedení školy a učitelů budoucích prvních tříd.

Na jednotlivá setkání doporučujeme přizvat 2 starší spolužáky, kteří budou nápomocni – např. vpouštění rodičů do školy, pomoc s rozdáváním pomůcek, orientací po budově školy..... Zapojení starších spolužáků se velmi osvědčilo a oni sami o účast projevují velký zájem.

Program bude koncipován v časovém rozsahu 6 hodin po 45 minutách rozložených do harmonogramu 3 měsíců. Lekce jsou sestavovány tak, že se jich účastní max. 10 dětí a 10 rodičů. Pro snadnější orientaci a přehlednost mají lekce stejnou strukturu – personální zajištění, pomůcky, cíl, průběh, závěr. K realizaci programu doporučujeme využít první třídu (velikost nastavení lavic a židlí), kde kromě nábytku bývá i prostor s kobercem, který slouží k relaxaci, odpočinku a v tomto programu bude hojně využíván.

Každá lekce bude zahájena společným pozdravem – říkanka doprovázená pohybem:

„Dobry den, dobry den, - stoj spatny, ruce v bok, 2x uklony mirne stranou,

střídavě vlevo a vpravo

dneska máme hezký den. - stoj spatny, krouživý pohyb paží směrem dolů, končíme v připažení

Ruce máme na tleskání - stoj spatny, tleskáme

a nožičky na dupání. – stoj spatny, dupáme

Dobry den, dobry den, - stoj spatny, ruce v bok, 2x ukoly mirne stranou, střídavě vlevo a vpravo

dneska zlobit nebudem!“ – stoj spatny, předpažit pokrčmo, kroužení rukou v zápěstí

(vyjádření slůvka NE!)

1. Setkání - SEZNAMOVACÍ

Personální zajištění

- Vedení školy
- Všichni pedagogičtí pracovníci, kteří se na realizaci programu budou podílet
- 2 starší spolužáci

Pomůcky

- Pastelky do dvojice nebo do skupiny (dle uspořádání nábytku ve třídě)
- Nastříhané kartičky ze čtvrtky, které budou sloužit jako cedulky na napsání jmen dětí
- Dle uvážení – propagační materiál školy

Cíl

- Seznámení se se školním prostředím, s paní učitelkami a programem „My se školy nebojíme“
- Návuk společného pozdravu
- Výroba cedulek

Průběh

- Děti se sejdou s rodiči ve škole, z důvodu snadnější orientace doporučujeme na první setkání využít učebnu v blízkosti vstupních dveří.
- Po přivítání následuje představení jednotlivých učitelů (lektorů), kteří se na realizaci programu budou podílet a seznámení s obsahem jednotlivých lekcí.
- Následuje prohlídka budovy školy – doporučujeme seznámit rodiče i děti zejména s prostory, které budou (mohou) využívat prvňáčci – šatny, školní jídelna, družina, tělocvična, třídy prvního stupně, tělocvičny, ale také počítačové učebny, knihovnu (popř. dalšími částmi školy – dle uvážení).
- Po prohlídce školy následuje první aktivita ve třídě – návuk společného pozdravu (viz úvodní strana). Při prvním setkání ho doporučujeme zařadit 2x, text i pohyby si děti velmi snadno zapamatují.
- Výroba cedulek s křestním jménem dítěte. Je vhodné, pokud ji má učitel již předem vyrobenou a vyzdvihne, aby jméno bylo veliké a viditelné, obrázek menší. Pokud se dítě neumí podepsat, jméno napíše rodič a dítě ho obtáhne a domaluje obrázek. Cedulky si děti poté připnou na tričko, při odchodu je vrátí a používají je při následujících setkáních.
- Společně se sejdeme v kroužku, děti se nyní představí a řeknou, z jaké jsou mateřské školy.

Závěr

- Pochvala dětí za práci, společně si zatleskáme, seznámení s tím, co nás čeká příští týden, rozloučíme se a děti odevzdají cedulky se jmény.

Obrázek 1 - Ilustrační foto seznamování a nácviu společného pozdravu (SSZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 2 - Ilustrační foto seznamování a nácviu společného pozdravu (SSZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

2. Setkání – JEMNÁ MOTORIKA A GRAFOMOTORIKA

Personální zajištění

- Vedoucí kurzu + jedna učitelka budoucích prvních tříd
- 2 starší spolužáci

Pomůcky

- Cedulky se jmény dětí
- Novinový papír
- Štětec 5x
- Kelímek s vodou
- PL pro každého předkreslený učitelkou nebo z jakékoliv publikace pro předškoláky
- Trojhranné pastelky (+ popř. gumičky)
- PL pro každého
- Bílý papír

Cíl

- Provede uvolňovací cvičení paže a ruky s - říkankou, štětcem na tabuli i na pracovní list
- Drží správně tužku

Realizace

- Společný pozdrav
- Do kroužku položíme cedulky, každý se snaží najít svou a připevní si ji na tričko (popř. učitelka připevní).
- Povídání o tom, co jsme zažili minule a motivace k aktivitám, které nás čekají dnes.
- Každý dostane papír A4, vyzkouší ho zmuchtat do koule a hází ho a chytá (zkouší tlesknout), popř. hází mamince.
- Společně v kroužku trháme novinový papír, poté ho vyhazujeme a předvádíme, že sněží (prší, padá listí), následuje úklid.
- Uvolňovací cvičení – plaveme krala, máváme si, myjeme si ruce, hraje na klavír, trubku, kytaru, prsty předvádíme déšť, stříháme nataženými prsty, solíme.
- Uvolňovací cviky štětcem na tabuli – učitelka předepíše křídou grafomotorický cvik, který děti provádí namočeným štětcem (vždy polovina dětí, jakmile namočený štětec dopíše, skupiny se vystřídají). Je na zvážení učitelky, jaký cvik použije, s ohledem na své zkušenosti a potřeby dané skupiny. Vzhledem k tomu, že u většiny dětí jde o první psaní štětcem na tabuli, doporučujeme zařadit vlnky, zuby od pily nebo klubíčka.
- Nácvik správného sezení a úchopu tužky (nohy na zemi, zadeček na konci židle, oba lokty na stole) a držení tužky – špetkovitý úchop – mezi hrotem tužky a prsty by měla být vzdálenost cca 3 cm, palec drží, prostředníček podpírá, ukazováček je lehce položen shora. Lehké položení můžeme motivovat tak, že ukazováčkem poklepeme na pastelku. Pokud dítě drží tužku příliš u hrotu, je možno omotat tužku slabou gumičku ve správném místě (3 cm od hrotu). Tímto způsobem je možno zabránit nízkému držení nebo v případě velkého přítlaku sjíždění prstů dolů k hrotu). Obrázky

správného/špatného úchopu najdete na následující straně, více na: <http://www.jak-spravne-psat.cz/cs/Priklady-spravneho-a-spatneho-psani>.

- Učitelka děti obejde, upraví sezení i úchop a při té příležitosti ukazuje správný úchop také rodičům (taktéž si ho mohou vyzkoušet).
- Děti vícekrát zkusí chytit tužku a zase ji položit, aby fixovaly správný úchop.
- Než začnou provádět grafomotorický cvik tužkou, obtáhnou ho ukazováčkem ruky, kterou píší.
- Následuje vlastní práce na pracovním listu – děti cvik provádějí několikrát, střídají barvy.

Závěr

- V kroužku společně zhodnotíme práci, oceníme děti za snahu, aktivitu....., zatleskáme si.
- Motivace k tomu, co nás čeká při následujícím setkání, rozloučíme se a děti odevzdají cedulky se jmény.

Obrázek 3 – Ilustrační foto procvičování jemné motoriky (SSZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 4 – Ilustrační foto správného držení tužky

Správné držení – ŠPETKOVITÝ ÚCHP

Špatné

držení

Křečovitě držení

Hrníčkový úchop

Nízké křečovitě držení

Špetkovitý úchop s palcem

Protažená hrstička

Pěstičkový úchop

3. Setkání – S GEOMETRICKÝMI TVARY

Personální zajištění

- Vedoucí kurzu + 1 učitelka budoucích prvních tříd
- 2 starší spolužáci

Pomůcky

- Zalamované geometrické tvary různých barev a velikostí
- Barevné papíry s nakreslenými geometrickými tvary
- Lepidla – pro každého (popř. do dvojice)
- Bílý papír nebo čtvrtka A4 – pro každého
- Nůžky – pro každého (zajistit i nůžky pro leváky)
- Pastelky

Cíl

- Určí barvy
- Pojmenuje geometrické tvary
- Stříhá a lepí do tvaru postavy (dle svých možností)

Realizace

- Společný pozdrav
- Do kroužku položíme cedulky, každý se snaží najít svou a připevní si ji na tričko (popř. učitelka připevní).
- Povídání o tom, co jsme zažili minule a motivace k aktivitám, které nás čekají dnes.
- Děti sedí v kruhu a učitelka položí doprostřed geometrické tvary různých tvarů a velikostí – opakují barvy a geometrické tvary.
- Společně pracují dle instrukcí – např. „ Najdi dva stejné geometrické tvary. „ Najdi dva geometrické tvary, které mají stejnou barvu. Najdi zelený čtverec. Spočítej, kolik je tu kruhů...“
- Zopakování základních částí těla a ukazování – na sobě, na mamince.
- Pohybová hra „Hlava, ramena, kolena palce“
- Sestavování lidské postavy z geometrických tvarů – vysvětlení postupu práce.
- Děti dostanou různě barevné papíry s předkreslenými geometrickými tvary, ty vystřihají a nalepují je do tvaru postavy. Aktivita probíhá za účasti a příp. pomoci rodiče, který dbá na bezpečnost (práce s nůžkami) a současně s dítětem opakuje barvy a geometrické tvary, které dítě využívá k sestavení obrázku. Kdo bude dříve hotov, může dokreslovat detaily (obličej, vlasy, prsy u rukou, boty.....).

Závěr

- V kroužku společně zhodnotíme práci, oceníme děti za snahu, aktivitu....., zatleskáme si.
- Motivace k tomu, co nás čeká při následujícím setkání – nezapomeňte sportovní oblečení a obutí do tělocvičny.
- Rozloučíme se a děti odevzdají cedulky se jmény.

Obrázek 5 – Ilustrační foto procvičování geometrických tvarů (SZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 6 – Ilustrační foto procvičování geometrických tvarů (SZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 7 – Ilustrační foto procvičování geometrických tvarů (SZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

4. Setkání – HRUBÁ MOTORIKA ANEB SETKÁNÍ V TĚLOCVIČNĚ

Personální zajištění

- Vedoucí kurzu, učitelka/y budoucích prvních tříd (dle možností trenér, vychovatelka nebo starší spolužáci – na stanoviště)
- 2 starší spolužáci (vpouštění do budovy a šatny, zajištění doprovodu dětí na WC)

Pomůcky

- Píšťalka – využívaná při změně stanoviště
- Sportovní náčiní a náradí – žebřiny, lavičky, hokejky s míčky, kuželky, fotbalový míč, branka, švédská bedna, trampolína, žíněnky, pouťový balonek, pátky na líný tenis, švihadla, míč, koš na košíkovou, padák s pěnovým míčem

Cíl

- Absolvuje všechny sportovní stanoviště
- Dodržuje pravidla bezpečnosti

Realizace

- Společný pozdrav
- Připomenutí pravidel bezpečnosti
- Společné krátké rozcvičení těla
- Cvičení na stanovištích (kruhový trénink) – počet stanovišť podle počtu dětí, vybavení školy, prostorových možností.
- Na každém stanovišti doporučujeme 2 děti (častější střídání), u každého stanoviště dozor (učitel, rodič, poučený žák 2. stupně), na každém stanovišti cvičí děti cca 2 minuty.
- Učitel předvede, co na každém stanovišti budeme dělat, poučený bude i dozor na stanovištích, aby případně upřesnil, vysvětlil, ukázal.
- Vzhledem k málo početným skupinám je možno jednotlivé aktivity operativně přizpůsobovat dětem, které na daném stanovišti cvičí.

STANOVIŠTĚ

- Výstup na žebřinách, sklouznutí po lavičce
 - Slalom s hokejkou mezi kuželkami, zpět běh rovně (bez slalomu)
 - Slalom s míčem, v závěru střelba na branku
 - Výskok na švédskou bednu (3 - 4 díly) a seskok dolů (žíněnka)
 - Skoky na trampolíně – z jedné na druhou, na třetí a na čtvrtou
 - Pinkání nafouknutého pouťového balonku pátkami na líný tenis
 - Házení míčem na koš
 - Podbíhání švihadla nebo jeho podlézání
- Po ukončení kruhového tréninku následuje vydýchání a opět protažení.
 - V případě, že děti nebudou příliš unaveny a bude-li čas, je možno zařadit cvičení s padákem, na němž si děti posílají míč.

Zhodnocení

- V kroužku na žíněnkách společně zhodnotíme práci, oceníme děti za snahu, aktivitu....., zatleskáme si a připomeneme si, ať v šatně u tělocvičen nikdo nic nezapomene.
- Motivace k tomu, co nás čeká při následujícím setkání.

Obrázek 8 – Ilustrační foto pro setkání v tělocvičně (SSZŠ Litvínov)

Obrázek 9 – Ilustrační foto procvičování hrubé motoriky v tělocvičně (SSZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 10 – Ilustrační foto procvičování hrubé motoriky v tělocvičně (SSZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 11 – Ilustrační foto procvičování hrubé motoriky v tělocvičně (SZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 12 – Ilustrační foto procvičování hrubé motoriky v tělocvičně (SZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

5. Setkání – S PÍSMENKY

Personální zajištění

- Vedoucí kurzu + učitelka budoucí první třídy
- 2 starší spolužáci

Pomůcky

- Cedulky se jmény dětí
- Rozstříhaná velká tiskací písmena v krabici
- Bílé papíry A4 (pro každé dítě jeden)
- Barevné papíry (stačí odstřížky)
- Obyčejné tužky (pro každé dítě jedna)
- Lepidla (do dvojice)

Cíl

- Učí první hlásku svého jména
- Vyhledá první hlásku svého jména
- Vytrhává barevný papír a vytvoří první písmeno svého jména

Realizace

- Společný pozdrav
- Do kroužku položíme cedulky, každý se snaží najít svou a připevní si ji na tričko (popř. učitelka připevní).
- Povídání o tom, co jsme zažili minule a motivace k aktivitám, které nás čekají dnes
- Každý připomene své jméno a zkouší říci, na které písmeno začíná. Pokud neví, řekne jeho jméno učitelka s tím, že první hlásku řekne opravdu výrazně.
- „Dnes si budeme hrát s písmenky. Za chvíli nám bude ve třídě sněžit (dle aktuálního počasí pršet, padat listí.....), ale nebude to opravdový sníh, ale písmenkový sníh.“
- Paní učitelka (mohou pomoci i děti) po koberci ve třídě rozhází všechna písmenka z krabice. Poté, co je krabice prázdná, vyhledávají děti počáteční písmenko svého jména a odnáší ho své mamince (tatínkovi). Tato činnost trvá podle aktivity a zájmu, cca 3 - 5 minut.
- Následuje uklízení písmen, která zůstala na koberci.
- V kroužku si každý spočítá, kolik písmenek našel a řekneme si: „Já jsem Katka a mám 5 písmenek K“, takto se vystřídají všechny děti, poté vrátí písmenka do krabice, každý si nechá pouze jedno.
- Vysvětlení postupu následující aktivity – podle předlohy (písmenka, které si děti ponechaly) si děti napíšou (popř. rodič napíše) dané písmeno přes celou plochu bílého papíru A4 (vhodné ukázat), poté si natrhají hromádku barevných papíru na malé kousky. Lepidlem potrou předepsané písmeno a barevné papírky na ně přiloží. Doporučuje ukázat hotovou práci. Je na dítěti, zda bude barevné papíry střídat či je použije dle libosti. Při této aktivitě pozoruje a pomáhá rodič. Děti si nezapomenou práci podepsat, s pomocí rodiče uklidí své pracovní místo a umyjí si ruce.
- Pokud budou některé děti s prací dříve hotovy, sejdou se s paní učitelkou v kruhu a procvičují barvy (popř. určují první písmenko), které použily na písmenkách. Ostatní děti postupně práci dokončují s rodičem a zapojují se do práce na koberci.

- Obměnou může být sestavení prvního písmene z víček.

Závěr

- Zhodnocení práce dětmi i paní učitelkou.
- Motivace k tomu, co nás čeká při následujícím (posledním) setkání.

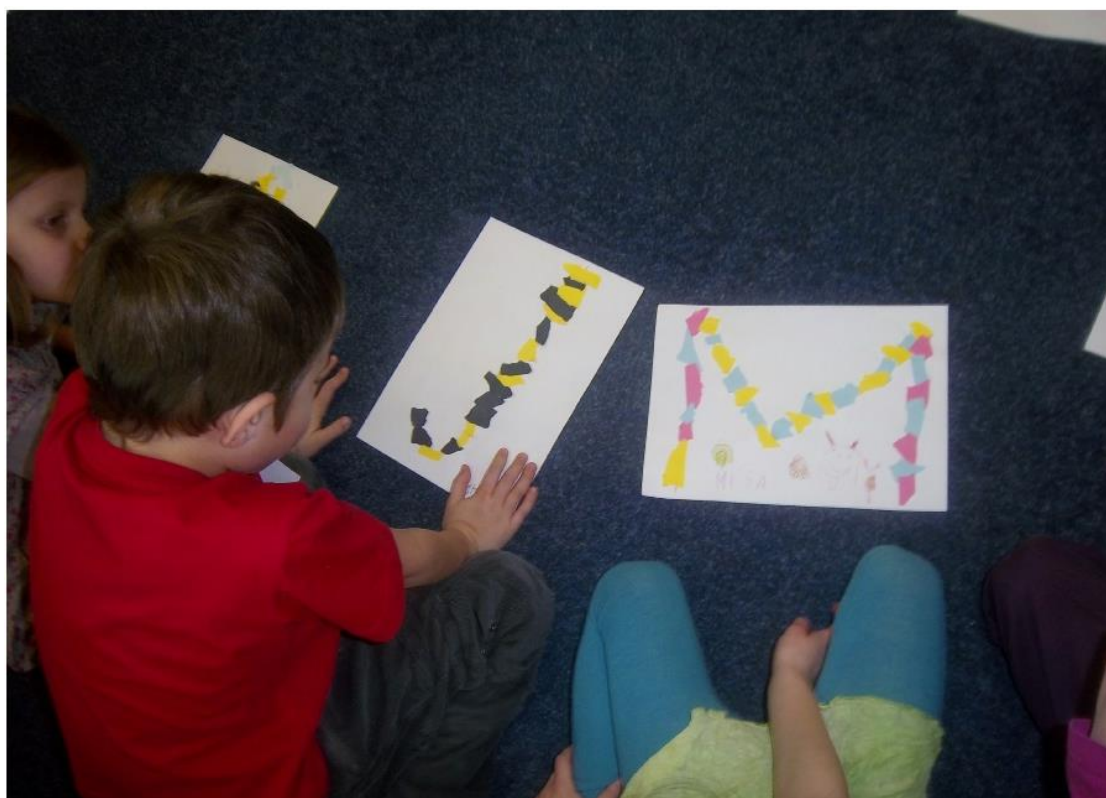
Obrázek 13 – Tabulka písmenek

A	B	C	D
E	F	G	H
CH	I	J	K
L	M	N	O
P	Q	R	S
T	U	V	W
X	Y	Z	

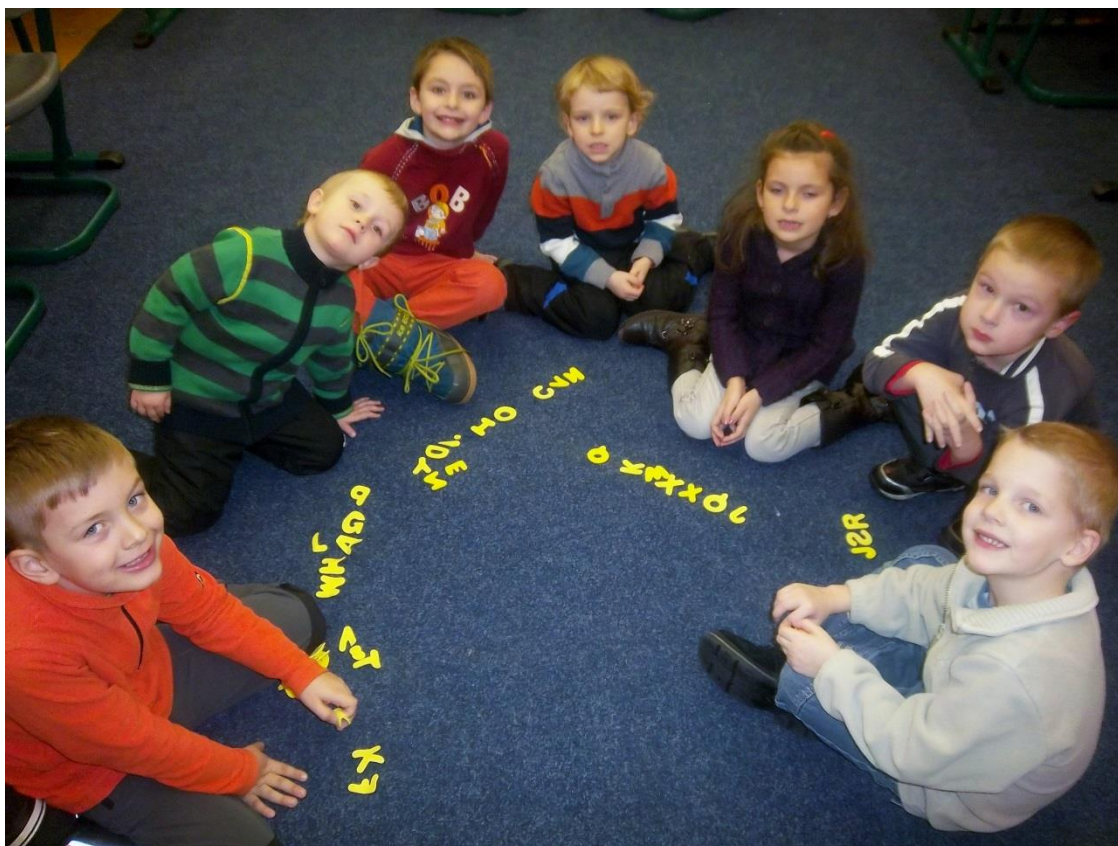
Obrázek 14 – Ilustrační foto procvičování písmen (SSZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 15 – Ilustrační foto procvičování písmen (SSZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

Obrázek 16 – Ilustrační foto procvičování písmen (SSZŠ Litvínov – archiv setkání s předškoláky)

6. Setkání – S POČÍTAČI

Personální zajištění

- S rodiči – vedení školy a paní učitelky budoucích prvních tříd
- S dětmi – vedoucí kurzu, správce počítačové sítě, 2 starší spolužáci

Pomůcky

- Počítač pro každé dítě
- Výukový program (doporučujeme DYS COM, ale je možno využít jakýkoliv jiný program, který je vhodný pro předškoláky a má ho škola k dispozici)

Cíl

- Pracuje s počítačem dle instrukcí
- Vyhledá shodné a odlišné obrázky
- Skládá obrázek - puzzle

Realizace

- Rodiče i děti se sejdou v učebně s interaktivní tabulí.
- Následuje společný pozdrav, který děti již bezpečně umí.
- Do kroužku (popř. na jiné určené místo) položíme cedulky, každý se snaží najít svou a připevní si ji na tričko (popř. učitelka připevní).
- Povídání o tom, co jsme zažili minule a motivace k aktivitám, které nás čekají dnes.
- Rodiče zůstanou s vedením školy a budoucími paní učitelkami v učebně s interaktivní tabulí, kde jim (formou prezentace) může být představena škola, školní vzdělávací program, zájmové kroužky, organizace výuky v prvních třídách, metody a formy práce a budou zodpovězeny jejich dotazy.
- Děti se společně s vedoucí kurzu, správce sítě (popř. jiným pedagogickým zaměstnancem) a se dvěma pomocníky z řad starších spolužáků – přesunou do počítačové učebny (práce v PC učebně cca na 15 minut).
- Následuje stručné seznámení dětí s bezpečností, s využitím interaktivní tabule ukážeme, které aktivity budeme procvičovat a pustíme se do práce (Zrakové rozlišování – hledání shodných nebo naopak odlišných obrázků). Náročnějším úkolem může být úkol, kdy si děti zapamatují obrázky, které viděly na obrazovce (je možné natavit náročnost od 4 obrázků), poté se obrázky jednotlivě objevují a děti se je snaží vrátit na původní místo.
- Pochválení dětí za práci a přesun zpět k rodičům.
- Každé dítě dostane prostor, aby se přivítalo se svou maminkou a řeklo jí, co jsme dělali.

Závěr

- Zhodnocení práce dětmi i paní učitelkou.
- Rozdání pamětních listů.
- Rozloučení.

Obrázek 17 – Ilustrační foto práce předškolních dětí na počítači, vždy je důležitý dohled dospělé osoby

Obrázek 18 – Ilustrační foto speciálních PC sestav pro předškoláky

Obrázek 19 – Příklad PC učebny pro realizaci aktivit na počítači v rámci metodiky MSN (SSZŠ Litvínov)

Zdroje

Kutínová ,Z., Wiedenová, M. (2001): Úvod do psychologie pedagogické a sociální, TU Liberec. ISBN 80-7083-550-8

Vágnerová, M. (2000): Psychologie problémového dítěte předškolního věku, TU Liberec. ISBN 80-7083-369-6

Obrázky:

<http://www.zsvin.cz/clanek/prvnacci-ovladli-pocitace>

<http://www.msbit.es.cz/cs/spoluprace-s-ostatnimi-subjekty/spoluprace-se-zs/32-vstup-ditete-do-zakladni-skoly>

<http://www.rodina.cz/clanek1657.htm>

https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CD4QFjAD&url=http%3A%2F%2Fis.muni.cz%2Fth%2F165194%2Fff_b%2Fbakalarska_prace.doc&ei=RbkSUaj6ldSQ4gTy3YDADg&usq=AFQjCNHsInbUb-JXMtNky_qkQTT0UF_MOA&sig2=wMxL7o0S3yHGB9Bw3HWaFg

MS Office, kliparty

Archiv Sportovní soukromé základní školy s.r.o. Litvínov